RIPSUSISILISKOT

Acanthodactylus, Eremias

(Engl. Fringe-finger lizards, Old World Racerunners)

Valloittavat "hapsuvarvasliskot" ja ”arojuoksijat”
kuuluvat molemmat *Lacertidae*-heimoon.
Terraarioeläiminä ne tunnetaan vahvoina ja sopeutuvaisina.
Niitä voidaan pitää isommissakin ryhmissä, mikäli terraario on riittävän kookas.

Molempia sukuja tapaa luonnossa Pohjois-Afrikassa, *Eremias*-sukua myös Kaakkois-Euroopassa, *Acanthodactylus*-sukua Vähä-Aasiassa ja yhtä lajia myös Lounais-Euroopassa. *Eremias*-sukuun kuuluu n. 50 lajia, *Acanthodactys*-sukuun n. 12. Pikkuväkeä siis riittää näissä suvuissa paljon erilaisia, mutta elinolosuhteet ja terraariovaatimukset ovat hyvin samanlaisia kaikilla lajeilla. Kaikki lajit esiintyvät luonnossa kuivilla, kivisillä, niukkakasvisilla aavikoilla ja puoliaavikoilla.

Nimet ”Hapsuvarvaslisko” ja ”Arojuoksija” ovat lainausmerkeissä, sillä virallisia suomenkielisiä nimiä ei näillä ainakaan vielä ole. Nimet viittaavat lajien ominaisuuksiin ja elinympäristöön ja ovat käännöksiä englanninkielisistä nimistä.

Nämä lajit ovat verraten lyhytikäisiä, pienimmät lajit elävät luonnossa vain 2-3 vuotta, terraariossa hyvissä oloissa tosin huomattavastikin pidempään. Selkeä vuosirytmi ja talvilepo pidentävät niiden elinikää.

TERRAARIO

Terraarion tulisi olla malliltaan mahdollisimman laajan pohjapinta-alan tarjoava, korkeudella ei ole niinkään väliä, sillä nämä liskot viihtyvät parhaiten maassa. Lähes kaikki lajit kasvavat vain 15 - 20 senttisiksi, josta siitäkin puolet on häntää (suurimmat *Eremias*-lajit 30 cm), joten muutamalle liskolle pohjapinta-alaltaan n. 70 x 40 cm terraario jo riittää. Tosin mitä suurempi terraario, sen monipuolisemmin sen voi sisustaa. Korkeuskaan ei ollenkaan ole haitaksi, kunhan lämmin alue on maassa, eikä oksalla. Mitä suurempi terraario, sitä useamman liskon voit siihen asuttaa. Mikäli terraariossa on kokoa esim. 100 x 50 cm voi siinä pitää vaikkapa viittä naarasta yhden uroksen kanssa. Varmista terraarion riittävä koko jo ostotilanteessa Faunattaren henkilökunnalta.

Terraarion pitää sulkeutua tiiviisti, jotta liskot tai niiden ruokaeläimet eivät vilistä karkuun, mutta silti siinä pitää olla riittävä tuuletus (riittävä alue verkkoa tai reikälevyä).

Pohjamateriaalina paras on hieno hiekka, korkeintaan 0,5-1mm, mutta kuitenkin sellainen, joka ei pölyä kovasti. Hiekkaa on hyvä olla useamman sentin paksuinen kerros, liskot pitävät kaivamisesta ja luonnossa ne usein hakeutuvatkin itse kaivamaansa koloon piiloon keskipäivän kuuminta aurinkoa.

Pohja pidetään kuivana, mutta jossain nurkassa pitää olla kosteaa materiaalia. Helppohoitoinen ratkaisu on astia, jossa pidetään multaa tai lannoittamatonta turvetta. Astiassa oleva turve on helppo vaihtaa puhtaaseen riittävän usein.

Vaikka nämä lajit eivät paljon arkaile ja ovat lähes aina näkösällä, on niillä silti joskus tarve päästä omiin oloihinsa lepäilemään. Piilopaikkoja voit järjestää kaarnanpaloilla, kivillä ja oksilla. Kasvillisuutta näiden liskojen asuinalueilla on niukasti, mutta joitakin aavikkokasveja voit kyllä terraarioon laittaa. Älä kuitenkaan liioittele, kasvit tuottavat ilmaan kosteutta ja nämä liskot elävät aika kuivilla alueilla. Tietenkin voit käyttää myös silkki- ja muovikasveja.

Sopiva lämpötila päivisin on 25-30 astetta, lisäksi lämpö-

spotti, jonka alla lämpö saa kohota neljäänkymmeneen asteeseen. Pelkkä lämpömatto ei riitä, lämpöä pitää tulla myös ylhäältä. Yöksi lämpötila saisi laskea jopa 15 - 20 asteeseen, joka tapauksessa mahdollisimman suuri yö/päivä lämpötilavaihtelu on tarpeen, kuten useimmilla muillakin aavikkolajeilla.

Päivisin tarvitaan lisäksi UVB-loisteputki, se on välttämätön liskon kalkkiaineenvaihdunnalle. Sijoita putki siten että liskot pääsevät mahdollisimman lähelle sitä, huomaa että UVB-säteet eivät läpäise lasia.

RUOKINTA

Nämä liskot ovat hyönteissyöjiä. Ruoki niitä sopivan kokoisilla sirkoilla, buffalomadoilla, vahakointoukilla, kärpäsillä ym. mahdollisimman monipuolisesti. Myös yllättävän kovakuoriset hyönteiset saattavat kelvata. Kesäisin niityiltä kannattaa haavia monipuolista ravintoa, talvisin täytyy tyytyä kasvatettuihin hyönteisiin.

Varsinkin talvella kalsiumin ja vitamiinien lisääminen ruokaan on välttämätöntä.

Matalareunainen juoma-astia, jossa raikasta vettä, on hyvä sijoittaa terraarion viileään nurkkaan.

LISÄÄNTYMINEN

Varsinkin jos haluat liskojesi lisääntyvän järjestä niille talvilepo laskemalla lämpötilaa hitaasti kuukauden, kahden ajaksi aina 8-10 asteeseen saakka. Vähempikin lämpötilan lasku on eduksi ja saa aikaan selkeän vuosirytmin. Lyhennä samassa rytmissä päivän pituutta.

Acanthodactylus-lajeilla poikasilla ja naarailla on yleensä tunnusmerkkinä kirkkaammanvärinen hännän alapuoli.

Useimmat lajit lisääntyvät munimalla. Poikkeuksena muutama *Eremias*-laji, jotka synnyttävät eläviä poikasia.

Munia tulee yleensä 2-4 kertaa vuodessa ja niitä munitaan kerrallaan 2-6 kappaletta, mutta joskus jopa 10 kappaletta kerrallaan.

Sopivissa olosuhteissa poikaset kuoriutuvat kahdessa, kolmessa kuukaudessa.

Sukukypsiksi poikaset kehittyvät noin vuodessa.

MUUTA HUOMIOITAVAA

Toisin kuin nisäkkäät eivät matelijat odota hoitajaltaan yhteisiä seurusteluhetkiä. Liiallinen käsittely saattaa pahimmassa tapauksessa aiheuttaa niille stressiä, josta saattaa seurata ruokahaluttomuutta ja muita ongelmia. Jos lisko lakkaa pitkäksi aikaa syömästä, käyttäytyy oudosti tai on sairaan oloinen, ota yhteyttä matelijoihin perehtyneeseen eläinlääkäriin.

Huolehdi hygieniasta, monet matelijat saattavat kantaa luonnollisena suolistobakteerinaan salmonellabakteeria.

Teksti ja kuvat © Faunatar-ketju. Ohjeen jakaminen ja kopiointi sallittu ainoastaan Faunatar-ketjun myymälöille.